

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО ТА ПРИВАТНОГО ПРАВА

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до семінарських занять з дисципліни

**«Базова загальновійськова підготовка громадян України,
які здобувають вищу освіту, та поліцейських (теоретична
підготовка)»**

(для студентів всіх спеціальностей)

«До друку, в світ дозволяю»

Декан _____

Протокол № 7 від 26 2025 р.

Укладач:

Г.М.Гриценко

Весь цифровий і фактичний матеріал,

бібліографічні відомості перевірені.

Написання одиниць відповідає стандартам.

Київ

2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ
КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО ТА ПРИВАТНОГО ПРАВА

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до семінарських занять з дисципліни
**«Базова загальновійськова підготовка громадян України,
які здобувають вищу освіту, та поліцейських (теоретична
підготовка)»**
(для студентів всіх спеціальностей)

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри публічного та
приватного права
Протокол № 7 від 26 грудня 2025 р.

Київ
2025

Методичні вказівки до семінарських занять з дисципліни «Базова загальновійськова підготовка громадян України, які здобувають вищу освіту, та поліцейських (теоретична підготовка)» Укладач: Г.М. Гриценко - Київ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2025. 46 с.

Методичне видання спрямоване на підготовку студентами до семінарських занять та засвоєння студентами самостійно на підставі лекційного матеріалу теоретичної основи з дисципліни «Базова загальновійськова підготовка громадян України, які здобувають вищу освіту, та поліцейських (теоретична підготовка)». У виданні зазначені теми семінарських занять, питання які будуть обговорюватися на кожному занятті, теми рефератів та практичні справи які будуть корисні для вивчення базової загальновійськової підготовки з подальшим її використання. Видання підготовлено враховуючи Статути Збройних Сил України та Закон України «Про основи національного спротиву» де зазначено, що основою підготовки громадян України до національного спротиву є їх загальновійськова підготовка, яка організовується за територіально-зональним принципом, ґрунтується на засадах високої мотиваційної привабливості та узгоджується з процесом трансформації системи комплектування за призовом відповідно до принципів та найкращих практик держав – членів НАТО.

Укладачі: Г.М. Гриценко, доц.

Відповідальний за випуск: М.І. Антоненко, доц.

Рецензент: О.А. Мезеря, доц.

З М І С Т

1. Вступ	5
2. Розподіл навчального часу	8
3. Тематичні плани семінарських занять	9
Семінарське заняття 1. Прийоми психічної саморегуляції	9
Семінарське заняття 2. Основи зв'язку	11
Семінарське заняття 2. Засоби індивідуального захисту. Дії особового складу на зараженій місцевості	14
Семінарське заняття 3. Орієнтування на місцевості за допомогою небесних світил, компаса, годинника, карти та місцевих предметів	16
Семінарське заняття 3. Накладання турнікетів на етапі допомога під вогнем	18
Семінарське заняття 4. Основи та правила стрільби	20
Семінарське заняття 5. Матеріальна частина стрілецької зброї	23
Семінарське заняття 6. Прийоми та правила стрільби зі зброї	26
Семінарське заняття 7. Вирішення вогневих завдань	29
Семінарське заняття 8. Ознайомлення та практичні вправи з ручними гранатами	33
4. Структура проведення семінарського заняття	36
5. Допоміжні інформаційні джерела	37

1.ВСТУП

Відповідно до Конституції України статті 17 «Захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу». Норми Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу», який здійснює правове регулювання відносин між державою і громадянами України, передбачають виконання громадянами України їх конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України, а також визначає загальні засади проходження в Україні військової служби. Так ч.1 статті 1 цього закону зазначає, що Захист Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України є конституційним обов'язком громадян України, а частина 2 цієї статті зазначає, що Військовий обов'язок устанавлюється з метою підготовки громадян України до захисту Вітчизни, забезпечення особовим складом Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, а також правоохоронних органів спеціального призначення, посади в які комплектуються військовослужбовцями. Згідно Закону України «Про Збройні Сили України» статті 5 «Громадяни України, які проходять військову службу та службу у військовому резерві у Збройних Силах України, складають військову присягу на вірність Українському народові. Іноземці та особи без громадянства, які відповідно до закону вперше приймаються на військову службу до Збройних Сил України, беруть офіційні зобов'язання неухильно додержуватися Конституції та законів України, сумлінно виконувати обов'язки військової служби. При виконанні обов'язків служби військовослужбовці носять військову форму одягу, їм довічно встановлюється військове звання. Порядок позбавлення військового звання визначається законом». Враховуючи військовий стан в державі, який триває з 24 лютого 2022 року, й потребу в підготовці населення до захисту країни КМУ 21.06.2024 року приймає Постанову № 734 «Про затвердження Порядку проведення базової загальновійськової підготовки громадян України, які здобувають вищу освіту, та поліцейських» якою затверджує Порядок проведення базової загальновійськової підготовки громадян України, які здобувають вищу освіту, та поліцейських. Базову підготовку проходять громадяни України чоловічої статі (жіночої статі - добровільно), які навчаються за денною або дуальною формою здобуття освіти. Базова підготовка проводиться з метою здобуття громадянами України військово-облікової спеціальності, навичок і умінь, необхідних для виконання конституційного обов'язку щодо захисту Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України. Базова підготовка здобувачів вищої освіти

проводиться у закладах вищої освіти усіх форм власності, вищих військових навчальних закладах, військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти, навчальних частинах (центрах) Збройних Сил, інших утворених відповідно до законів військових формувань, правоохоронних органів спеціального призначення та Держспецтрансслужби, закладах освіти із специфічними умовами навчання, що здійснюють підготовку поліцейських, та тренінгових центрах органів поліції.

Метою вивчення дисципліни є набуття студентами знань про формування базових військових компетентностей у молоді, підвищення рівня національної безпеки та готовності громадян до захисту держави в сучасних умовах життєдіяльності.

Навчальний курс передбачає вивчення, як теоретичного матеріалу: частина складається з 90 академічних годин, проводиться в навчальних закладах як окрема дисципліна, так і практичного матеріалу: частина складається з 210 академічних годин, відбувається в спеціальних навчальних центрах ЗСУ під час канікул.

Основними завданнями дисципліни є:

- формування патріотичного ставлення до держави та готовності до виконання свого громадського обов'язку;
- ознайомлення з основами національної безпеки та оборони ;
- вивчення основних принципів захисту України;
- формування базових військових навичок;
- набуття навичок психічної саморегуляції, самодопомоги та надання першої психологічної допомоги;
- поводження зі стрілецькою зброєю (автомат);
- орієнтування на місцевості та тактичні дії;
- надання першої домедичної допомоги;
- ознайомлення з міжнародним гуманітарним правом;
- стимуляція розвитку логічного мислення студентів для виконання поставлених завдань.

Проведення семінарських занять – це оволодіння специфічною термінологією і практичне засвоєння необхідних навичок з курсу базової загальної військової підготовки необхідних для виконання військового обов'язку. Розгляд ситуацій з надання домедичної допомоги пораненим при різних обставинах. Моделювання ситуацій з орієнтування на місцевості та тактичних дії як в обороні, так й при наступі. Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу поводження зі стрілецькою зброєю (автомат) та вибухонебезпечними предметами. Ознайомлення із міжнародним

гуманітарним правом. Набуття навичок психічної саморегуляції, самодопомоги та надання першої психологічної допомоги у екстрених умовах.

У кожній темі методичної вказівки до семінарських занять є: план, додаткові питання для самоконтролю, завдання для самостійної роботи, теми рефератів та практичні завдання, а також загальний список рекомендованої літератури. Вказівки спрямовані на методичне забезпечення вивчення дисципліни, та призначені для студентів всіх спеціальностей другого року навчання.

Готуючись до семінару, студенти мають опрацювати отриманий під час лекцій матеріал: законспектувати основні поняття й алгоритми дій при окремих обставинах та літературні джерела, рекомендовані до кожної з тем, а також переглянути наданий відеоматеріал з теми, детально опрацювати питання, передбачені для самостійного вивчення та підготуватися до їх обговорення в аудиторії та практичного опрацювання.

Джерельною базою методичних рекомендацій є сучасне законодавство України, а також підручники, статті та матеріали конференцій, навчальні посібники та науково-практичні рекомендації до дисципліни Базова загальна військова підготовка. Крім того, застосовується міжнародні напрацювання з підготовки особового складу для веденні бойових дій, враховуючи повномасштабне вторгнення на територію нашої держави.

2. РОЗПОДІЛ НАВЧАЛЬНОГО ЧАСУ

Номер теми	Кількість годин				
	денна форма				
	всього	у тому числі			
лк		пз	лб	завд	с.р.
1. Національно-патріотична підготовка	2	1			1
2. Психологічна підготовка	6	2	2		2
3. Розвідувальна підготовка	2	2			
4. Зв'язок та комунікація	2	1	1		
5. Підготовка з РХБЗ (ХБРЯ-захисту)	6	3	1		2
6. Військова топографія	4	1	1		2
7. Інженерна підготовка (мінна безпека)	6	4			2
8. Статути Збройних Сил України	6	1			5
9. Домедична допомога	8	6	1		1
10. Тактична підготовка	14	8			6
11. Вогнева підготовка	30	5	18		7
12. Виживання	2	1			1
13. Міжнародне гуманітарне право	2	1			1
Всього годин	90	36	24		30

3. Тематичні плани семінарських занять
СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 1
Тема: «Прийоми психічної саморегуляції»
(2 години)

Мета заняття: ознайомити студентів зі стресовими станами, способами та методами саморегуляції у екстремальних ситуаціях, розглянути вплив бою на особистість. Провести практичне застосування першої психологічної допомоги та самопомоги. Розкрити та роз'яснити студентам особливості формування моральної та психологічної готовності до виконання бойових завдань за призначенням.

Основні поняття: Бойова психічна травма, бойовий посттравматичний синдром, десенсибілізація переробки руху очей, гострий психічний розлад, морально-психологічне забезпечення, посттравматичний стресовий розлад, екстремальні ситуації, саморегуляція, симптоми бойового стресу, психологічне відновлення, бойовий стрес, психолого-психіатричні наслідки, нейтралізація негативного впливу.

План

1. Закономірності прояву психіки і поведінки воїнів у бою.
2. Характеристика бойового стресу.
3. Саморегуляція при симптомах бойового стресу.
4. Морально-психологічне забезпечення підготовки і застосуванні підрозділу у оборонному бої.
5. Морально-психологічне забезпечення підготовки і застосуванні підрозділу у наступальному бої.

Додаткові питання для обговорення

1. Функції морально-психологічного забезпечення підготовки військовослужбовця в ЗСУ.
2. Психологічні основи вивчення особистості.
3. Засоби протидії інформаційно-пропагандистському тиску на військовослужбовця.
4. Методика саморегуляції військовослужбовців.
5. Порядок психологічного супроводження та психологічного відновлення військовослужбовця.

Завдання для самостійної роботи

1. Вплив бойових дій на психіку військовослужбовця.
2. Особливості формування моральної та психологічної готовності особового складу до виконання завдань (позитивні та негативні фактори).
3. Бойовий стрес як особливий вид стресу.

- 4.Українська екстремологія: інтегративний підхід.
- 5.Психолого-психіатричні наслідки воєнного часу.

Теми рефератів

- 1.Нейтралізація негативного впливу бойового стресу на особовий склад підрозділу.
- 2.Психологічні особливості перебування особового складу у полоні.

Практичні завдання

- 1.Зробити добірку форм страху у особи, та зазначте яку виконує функцію кожна форма страху і динаміку їх прояву.
- 2.Скласти схему: «основних чинників адаптації до бойової обстановки».

Література:

- 1.Кокун О.М., Лозінська Н.С., Пішко І.О., Олійник В.О. Діагностика психологічних змін у військовослужбовців в умовах війни: методичний посібник, 2025. 163 с.
- 2.Підпригора І.І. Досвід психологічного забезпечення в російсько-українській війні (військове лідерство та внутрішні комунікації, мотивація та моральна готовність військовослужбовців).2024. 184 с.
3. Психологічний супровід особистості в умовах війни : навч. посіб. / С. Кузікова та ін. Київ : Лисенко М. М., 2024. 259 с.
4. Психологія управління військами : підручник / В. Г. Дикун та ін.; ред.: В. В. Стасюк; Нац. ун-т оборони України. Вид. 2-ге, перероб. та допов. Київ : НУОУ, 2024. 532 с.
5. Психологічний супровід незламних: метод. реком. по роботі з військовослужбовцями, які зазнали ампутації внаслідок бойових дій : метод. рек. /Т.Карамушка та ін.; Благодійна організація «Благодійний фонд психологічної підтримки у кризових ситуаціях «Анкора», Українська асоціація організаційних психологів та психологів праці, Zagoriy Foundaion. Київ : Вікторія Кундельська, 2023. 59
6. Психологічне забезпечення Збройних Сил України : навч.-метод. посіб. / Р. Ч. Мамедов та ін.; ред.: В. Клочков; Збройні Сили України. Київ : НДЦ ГП ЗС України, 2023. 212 с.
7. Психологічна профілактика психотравматизації військовослужбовців Збройних Сил України : метод. посіб. / О. М. Кокун та ін. Київ : НДЦ ГП ЗСУ, 2021. 301 с.
8. Основи психологічного консультування військовослужбовців : навч.- метод. посіб. / Л. Т. Музичко та ін.; Нац. Акад. сухопут. військ імені гетьмана Петра Сагайдачного. Львів : НАСВ, 2021. 295 с.
9. Організація психологічної підготовки у Збройних Силах України : навч.-метод. посіб. / Р. Ч. Мамедов та ін.; ред.: В. Клочков; Збройні Сили України. Київ : НДЦ ГП ЗС України, 2023. 325 с.

10. Неурова А. Б., Романишин А. М. Психологія індивідуальної роботи з військовослужбовцями : навч.-метод. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2023. 334 с.
11. Блінов О.А. Інноваційний психологічний інструментарій діагностики, психотерапії та психокорекції бойового стресу : навч.-метод. посіб. / Ін-т психології імені Г. С. Костюка, Нац. академія пед. наук України, Нац. авіац. ун-т. Київ : Талком, 2020. 129 с.
12. Неурова А. Б., Мацевко Т. М. Психологічна діагностика військовослужбовців та підрозділів : навч.-метод. посіб. Львів : Нац. акад. сухопут. військ, 2022. 340 с.
13. Психологічна профілактика психотравматизації військовослужбовців Збройних Сил України : метод. посіб. / О. М. Кокун та ін. Київ : НДЦ ГП ЗСУ, 2021. 301 с.
14. Психологія бою : посібник / [Т. Л. Грицевич та ін.]; за ред. А. М. Романишина. Львів : Астролябія, 2017. 352 с.
15. Психолого-психіатричні наслідки воєнного часу : [навч. посіб] / В. В. Огоренко та ін.; ред.: В. В. Огоренко; Дніпров. держ. мед. ун-т. Дніпро : Ліра, 2023. 311 с.
16. Ягупов В. В. Військова педагогіка та психологія : підручник. Ч. 2, т. 1 : Військова психологія / Нац. ун-т оборони України, Навч.-наук. ін-т фіз. культури та спорт.-оздоров. технологій. Б.м., 2023. 259 с.
17. Бойовий стрес та бойова психічна травма: інформаційний огляд (відео-проект) / уклад. Я. Пилипчук, О. Углова. *Віртуальний читальний зал освітянина. Рубрика «Освіта і наука під час війни» (відео-проект «Безбар'єрний простір ВЧЗО: інформаційно-аналітична підтримка психічного здоров'я в умовах воєнних реалій»)*. Віртуальний читальний зал освітянина ДНПБ України ім. В. О. Сухолинського [офіц. сайт]. Київ, 2024. 19 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/740696>
18. Коструба Н., Фіщук О. Психічне здоров'я в умовах кризи : монографія / Волин. нац. ун-т імені Лесі Українки. Луцьк : Вежа-Друк, 2023. 183 с.
19. Психологія бою: діяльність командира підрозділу щодо підтримання морально-психологічного стану особового складу в ході бойових дій: навчально-методичний посібник/ А.М. Романишин, О.В. Бойко, Д.В. Богородицький «таін.». - Львів: НАСВ, 2015. - 322 с.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 2

Тема: «Основи зв'язку»

(1 година)

Мета заняття: розглянути основні способи зв'язку, які використовуються в ході ведення бойових дій, практично ознайомитися з мовою жестів, яка застосовується в ситуаціях безпосереднього контакту з ворогом. Розглянути правила ведення переговорів, правила користування засобами зв'язку, порядок

дій під час застосування противником засобів РЕБ. Ознайомитися з типовими помилками під час експлуатації радіостанцій, що виводять їх з ладу.

Основні поняття: центр управління мережею, радіосегмент, супутниковий сегмент, проводований сегмент, електронна комунікаційна мережа ЗСУ, комунікаційний вузол, технічні засоби електронних комунікацій, споруди електронних комунікацій, обслуговуючий персонал електронних комунікацій, лінія електронних комунікаційних мереж, безпека зв'язку, ведення переговорів, вертикальна та горизонтальна військова комунікація, портативна радіостанція.

План

1. Важливість військової комунікації та наслідки при її відсутності.
2. Безпека зв'язку у бойовий обстановці.
3. Основні способи зв'язку та вимоги до них.
4. Правила входження в зв'язок та ведення переговорів.
5. Основний перелік питань, за яким військовослужбовець повинен отримати максимум інформації при зміні підрозділу.

Додаткові питання для обговорення

1. Порядок роботи вертикальної та горизонтальної військової комунікації та перешкоди (проблеми), які можуть виникнути.
2. Альтернативні способи зв'язку на випадок, коли існуючий буде пошкоджений.
3. Правила безпеки зв'язку та загрози, які виникають після втрати радіостанції.
4. Склад та основні технічні можливості портативних радіостанцій.
5. Обов'язкові елементи сеансу зв'язку.

Завдання для самостійної роботи

1. Загальноприйняті принципи горизонтальної комунікації військовослужбовців при ротації підрозділів та виконанні бойових завдань.
2. Варіанти заміни існуючого зв'язку альтернативними способами передачі інформації (кодові назви, спеціальні слова, жести, звукові, чи світлові сигнали).
3. Типи антен, що застосовуються на портативних радіостанціях та варіанти збільшення дальності зв'язку.
4. Типові помилки під час експлуатації радіостанції, що виводять її з ладу.
5. Алгоритм дій при входженні в зв'язок з кореспондентом та ведення переговорів.

Теми рефератів

1. Призначення, склад та основні технічні можливості портативних радіостанцій які використовують ЗСУ.
2. Альтернативні способи зв'язку та порядок їх вибору при втраті основного зв'язку.

Практичні завдання

1. На передодні заняття відпрацювати: бланки радіоданих (позивних); варіанти команд, сигналів оповіщення, доповідей тощо; варіанти переговорних таблиць.
2. В практичній частині заняття відпрацьовується подача сигналів жестами.

Література:

1. Зв'язок та комунікація (курс індивідуальної підготовки). За програмою БЗВП (для підготовки мобілізаційних ресурсів версія 5) Центр учбової літератури. 2025. 48 с.
2. Заходи безпеки (ознайомчий курс). За програмою БЗВП. Для підготовки мобілізаційних ресурсів" Центр учбової літератури. 2025. 40 с.
3. Керівництво "З організації оперативно-технічної служби на вузлах зв'язку Збройних Сил України", затверджено наказом начальника Головного управління зв'язку та кібербезпеки Генерального штабу Збройних Сил України - начальника зв'язку та кібербезпеки Збройних Сил України 15.07.2024 № 158/нагд/ДСК
4. Збірник єдиних нормативів і навчальних завдань для військ зв'язку Збройних Сил України", затверджений наказом командувача Військ зв'язку та кібербезпеки Збройних Сил України 01.12.2021 № 479/нагп
5. Довідник "Військового зв'язківця. Засоби радіоелектронної боротьби та розвідки, які використовуються російською федерацією" затверджений наказом Командувача Військ зв'язку та кібербезпеки Збройних Сил України 07.06.2024 № 160/нагд
6. Довідник "Сержанта-зв'язківця", затверджений наказом Командувача Військ зв'язку та кібербезпеки Збройних Сил України 15.07.2024 № 179/нагд
7. Посібник "Організація військового зв'язку", затверджений вченою радою Військового інституту телекомунікацій та інформатизації імені героїв Крут як навчальний посібник для використання в освітньому процесі, грудень 2021 року
8. Посібник з експлуатації радіостанцій комплексу MOTORBO (DP-4400, DP 4800, DM-4600), Полтава: ПолтНТУ, 2017.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 2

Тема: «Засоби індивідуального захисту. Дії особового складу на зараженій місцевості» (1 година)

Мета заняття: сформувати уявлення про бойові властивості та вражаючу дію зброї масового ураження і запалювальну зброю. Ознайомитися з наслідками руйнування радіаційно - та хімічно - небезпечних об'єктів. Ознайомлення з заходами радіаційного, хімічного та бактеріологічного захисту як складової частини бойового забезпечення військ.

Основні поняття: ядерні заряди, ядерні боєприпаси, ядерна зброя, ударна хвиля, світлове випромінювання, проникаюча радіація, променева хвороба, доза випромінювання, захист особового складу від проникаючої радіації, радіоактивне зараження місцевості, електромагнітний імпульс, хімічна зброя, первинна хмара забрудненого повітря, вторинна хмара забрудненого повітря, отруйні речовини нервово-паралітичної дії, отруйні речовини шкірно — наливної дії, отруйні речовини загально-отруйної дії, отруйні речовини психохімічної дії.

План

- 1.Вражаючі фактори ядерного вибуху. Засоби і способи захисту від них.
- 2.Призначення, принцип дії, комплектування та алгоритм одягання протигазу.
- 3.Токсичні властивості небезпечних хімічних речовин.
- 4.Індивідуальні протихімічні пакети ИПП-8, ИПП-9, ИПП-10.
- 5.Порядок зняття захисного загальновійськового комплекту після виходу із зараженої зони.

Додаткові питання для обговорення.

- 1.Вражаюча дія наслідків зруйнувань (аварій) потенційно небезпечних об'єктів.
- 2.Запалювальна зброя і засоби її бойового застосування.
- 3.Засоби застосування ядерної зброї.
- 4.Комплект дегазації зброї та обмундирування ИДПС-69.
- 5.Порядок використання захисних властивостей штатної техніки та місцевості.

Завдання для самостійної роботи

- 1.Токсичні характеристики найбільш розповсюджених НХРі, симптоми ураження.
- 2.Радіоактивне зараження місцевості.
- 3.Види та функції отруйних речовин.

- 4.Сигнали оповіщення про радіаційне, хімічне зараження та дії за ними.
- 5.Порядок подолання зараженої ділянки місцевості.

Теми рефератів

- 1.Особливості радіаційної обстановки внаслідок зруйнування радіаційно небезпечних об'єктів.
- 2.Засоби застосування отруйних речовин.

Практичні завдання

- 1.Подивитися відеоролик про використання **ВПХР** військового приладу хімічної розвідки. За посиланням URL: <https://sprotyvg7.com.ua/lesson/vpxr-vijskovij-prilad-ximichnoi-rozvidki-video>. Після огляду : складіть опис з чого складається даний прилад та алгоритм його дії.
- 2.Подивитися відеоролик про використання **МКС У** дозиметр радіометр. За посиланням URL: <https://sprotyvg7.com.ua/lesson/mks-u-dozimetr-radiometr-video>. Після огляду : складіть опис з чого складається даний прилад та алгоритм його дії.

Література:

1. Підготовка з радіаційного, хімічного, біологічного захисту (курс індивідуальної підготовки). За програмою базової загальновійськової підготовки (для підготовки мобілізаційних ресурсів, версія 5, термін навчання 1,5 місяці). — Київ: «Центр учбової літератури», 2025. 82 с.
2. Петков С.В. Підготовка з радіаційного, хімічного, біологічного захисту. — Київ: «Центр учбової літератури», 2022. 64 с. URL: <https://jurkniga.ua/contents/pidhotovka-do-radiatsiynoho-khimichnoho-biolohichnoho-zakhystu.pdf>
3. Доктрина з хімічного, біологічного, радіологічного та ядерного захисту. - Київ: «Центр учбової літератури», 2024. 35 с.
- 4.Теплоухов Б.П. Зброя масового ураження та захист від неї. Навчальний посібник. Скіф. 2023. 101 с.
- 5.Порядок організації радіаційної безпеки у Збройних Силах України. Настанова. Практичний посібник. ЦУЛ – 2024. 84 с.
- 6.Вплив носіння хімічних, біологічних, радіологічних та ядерних індивідуальних засобів захисту на ефективність особового складу та підрозділів під час військових операцій. Настанова. Практичний посібник. ЦУЛ – 2024. 38 с.
7. Настанова “З порядку організації радіаційної безпеки у збройних силах України” ВКДП 10-153(03).01 Затверджено Наказ Командувача Сил підтримки Збройних Сил України 10 грудня 2020 року № 88 . URL: https://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2024/10/2_ВКДП-10-15303.01-НАС-3-ПОР-ОРГ-РАД-БЕЗП-У-ЗСУ.pdf

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 3

**Тема: «Орієнтування на місцевості за допомогою небесних світил, компаса, годинника, карти та місцевих предметів»
(1 година)**

Мета заняття: сформувати уявлення про військову топографію, надати розуміння основних видів карт, та призначення й будову компасу, зазначити умовні знаки певних місцевих предметів та їх різновидів, відокремити сутність орієнтування на місцевості без карти, розглянути захисні властивості місцевості.

Основні поняття: абсолютна висота, азимут, азимутальна насадка, анеморумбометр (вітромір), військова топографія, градус, карта, карти цифрові, топографічне орієнтування, тактичне орієнтування, компас магнітний, координати, оцінка місцевості, масштаб карти, магнітний меридіан, орієнтування приладів спостереження, місцеві предмети, умовні знаки, широта.

План

1. Основні види карт та їх характеристики.
2. Вивчення захисних властивостей місцевості.
3. Умовні знаки певних місцевих предметів і їх різновидів.
4. Орієнтування на місцевості за картою.
5. Призначення і будова компасу.

Додаткові питання для обговорення.

1. Спеціальні карти та плани міст.
2. Види масштабів карт.
3. Види схилів та їх стисла характеристика.
4. Сутність орієнтування на місцевості без карти.
5. Види населених пунктів за кількістю жителів під час зображення їх на топографічних картах.

Завдання для самостійної роботи

1. Визначення місцезнаходження за характерними ознаками місцевості.
2. Планування маршруту за допомогою карти.
3. Визначити за картою загальний напрямок пониження місцевості.

4.Способи вимірювання на топографічних картах прямих, кривих і ламаних ліній.

5.Вивчення умов прохідності місцевості.

Теми рефератів

1.Зображення рельєфу і місцевих предметів на топографічних картах.

2.Властивості місцевості та її використання підрозділами у бою.

Практичні завдання

1.Подивитися відеоролик Військова топографія «визначення особливостей місцевості за допомогою карти». За посиланням **URL: <https://sprotyvg7.com.ua/lesson/topografiya-1-viznachennya-osoblivostej-miscevosti-za-dopomogoyu-karti>**. Після огляду : на папір нанесіть зазначені у відеоролику позначення рельєфів місцевості.

2.Подивитися відеоролик Військова топографія «планування маршруту за допомогою карти». За посиланням **URL: <https://www.youtube.com/watch?v=wDsnzjP8wrw>**. Після огляду : використовуючи матеріал відеоролику спробуйте прокласти маршрут переміщення особового складу підрозділу (скласти схему маршруту).

Література:

1.Вогнева підготовка. Частина І: навч. посіб. / О. І. Бірюков та ін. Київ: КІ НГУ, 2023. 352 с. URL: <https://kingu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/10/Навчальний-посібник-В-П-Частина-І.pdf>

2.Військова топографія. – 2020. 64 с. URL: <https://medcat.pdmu.edu.ua/storage/common/docs/3aU8XxDveQuc0VycQu1b1Q9AImxKj2fHAcFpKjmb.pdf>

3. Кривошесєв А.М., Приходько А.І., Петренко В.М., Сергієнко Р.В. Військова топографія: Навчальний посібник. /А.М. Кривошесєв, А.І. Приходько, В.М. Петренко, Р.В.Сергієнко. – Суми: Видавництво СумДУ, 2010. – 281 с.URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Kryvosheiev_Andrii/Viiskova_topohrafiia.pdf

4.Практичний матеріал із відіороліками URL: https://www.youtube.com/watch?v=XfB5_vBfyYU

5.Шмаль С.Г. Довідник з військової топографії. Київ – 2016. 116 с. URL: <https://nuczu.edu.ua/images/topmenu/kafedry/kafedra-viiskovoi-pidhotovky/distant-content/Topografiy.pdf>

6.Військова топографія: навчальний посібник. КНТ -2022. 282 с.

7. Мірошніков С.В. Тактична підготовка солдата, механізованого відділення і взводу: навчально-методичний посібник. КНТ – 2022. 128 с.

7. Довідник з основних понять військової топографії. ВД «Сварог» - 2022. 110 с.
8. Використання топографічних карт НАТО в Збройних Силах України. Заг. Ред. – Пацюк В.В. – 2023. 102 с.
9. Шмаль С.Г., Міхно О.Г., Савков П.А., Гудзь А.М., Бахвалов В.Б., Писаренко Р.В., Військова топографія. Видання 4-е, перероблене та доповнене - К.: „Видавництво Ліра-К” , 2012. 499 с. URL : http://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2022/Shmal_2012_499.pdf
10. Шмаль С.Г. Військова топографія : Підручник. 5-те вид., перероб. та доп. / С.Г. Шмаль, О.В.Кравчук, А.М. Гудзь, С.В. Прищеп, О.П. Полець. – Київ.: Видавництво Ліра-К, 2021. 644с. URL: <https://lira-k.com.ua/preview/12514.pdf>

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 3

**Тема: «Накладання турнікетів на етапі допомога під вогнем»
(1 година)**

Мета заняття: сформувані уявлення про надання домедичної допомоги на полі бою, на догоспітальному етапі. Сформувані уявлення про важливість домедичної допомоги бо вона надається у період найбільш важливого часу стабілізації пораненого, щоб допомогти за будь-якої бойової травми. Зазначити потребність першорядного вчасного надання домедичної допомоги пораненому на полі бою та на місці травми, під час евакуації і прибуття до місця лікування, ознайомлення з заповненням карти пораненого.

Основні поняття: медична допомога, сектор обстрілу , сектор укриття, сектор евакуації, причини смертей, аптечка медична загальновійськова індивідуальна, турнікет, тактична польова допомога, MIST, способи передачі інформації, поранений, кровотечі, місця поранення, екстрена медична допомога в бойовій та небойовій обстановці, бойовий шок.

ПЛАН

1. Основні причини смертей на полі бою, яких можна уникнути, та заходи для збільшення виживання.
2. Призначення, склад, правила використання аптечки медичної загальновійськової індивідуальної (АМЗІ).
3. Техніка накладання джгута (турнікету).
4. Відкриття дихальних шляхів.
5. Принципи сортування під час ТФС .

Додаткові питання для обговорення

1. Алгоритм з надання домедичної допомоги в секторі обстрілу.
2. Надайте розшифровку звіту MIST.
3. Способи передачі інформації про пораненого до командування або медичного персоналу.
4. Контроль масивних кровотеч у тактичних умовах.
5. Надання допомоги при черепно-мозковій травмі під час тривалої допомоги в польових умовах.

Завдання для самостійної роботи

1. Індивідуальна аптечка першої допомоги Армії США IFAK II (Individual First Aid Kit) IFAK II .
2. Види та шляхи зупинення кровотечі, що загрожують життю.
3. Принципи витягування постраждалого з місця поранення з урахуванням специфіки підрозділу.
4. Порядок дій та об'єм надання екстреної медичної допомоги в зоні «Непрямої загрози».
5. Травми очей і стани, що загрожують зору, під час тривалої допомоги в польових умовах.

Теми рефератів

1. Евакуація поранених за категоріями НАТО.
2. Принципи надання допомоги в бойовій та небойовій обстановці на різних місцевості.

Практичні завдання

1. Складіть покроковий алгоритм дій для допомоги пораненому при томпонаді рани та накладанні тиснучої повязки. Заповніть інформацію у картці пораненого.
2. Зробіть покроковий алгоритм дій при пораненні шиї та контроль вузлової кровотечі . Заповніть інформацію у картці пораненого.

Література.

1. Домедична допомога курс індивідуальної підготовки. За програмою базової загальновійськової підготовки. Для підготовки мобілізованих ресурсів версія 5.
5. Центр навчальної літератури. – 2025. 118 с.
2. Екстрена та невідкладна медична допомога Підручник (том I Том I: допомога травмованим на догоспітальному етапі:

- національний підручник. Автори: В.О.Крилюк, С.О.Гур'єв, Г.В.Загорій, А.А.Гудима, Н.І.Іскра та ін. Київ. 2017. 504 с.
3. Домедична допомога на місці події: практичний посібник / П. Б. Волянський, А. М. Гринзовський, С. О. Гур'єв та ін. ; за заг. ред. д. н. держ. упр., професора П. Б. Волянського та д. мед. н., професора С. О. Гур'єва. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 224 с.
4. Клінічні маршрути (протоколи) пацієнта під час надання екстреної медичної допомоги на догоспітальному етапі Підручник (том IV) : Крилюк В. О., Гур'єв С. О., Цимбалюк Г. Ю., Кузьмін В. Ю., Кузьмінський І. В., Гудима А. А., Іскра Н. І., Гродецький В. К., Доморацький О. Є., Максименко М. А., Сурков Д. М., Борисенко Я. В., Чубенко Л. Б., Каленюк А. Л., Хочай П. Г., Ярошук Д. В. Київ. 2018. 300 с.
5. Домедична допомога при мінно-вибуховій травмі: методичний посібник. Крилюк В.О., Кузьмін В.Ю., Кузьмінський І.В., Максименко М.А., Крилюк О.Є. Київ. – 2016. 80 с.
6. Порядок організації медичного забезпечення оборонного бою механізованого батальйону. Матвійчук М.В. Сварог. – 2024. 134 с.
7. Військові медики на полі бою. Квінн. Д. Центр учбової літератури. 2023. 242 с.
8. Форми та зміст медичної облікової документації для медичних підрозділів військових частин. Рудь В.І.. Сварог. – 2024. 260 с.
9. Допомога на шляху після поранення. Центр учбової літератури. – 2024. 108 с.
10. Надання допомоги при черепно-мозковій травмі під час тривалої допомоги в польових умовах. Центр учбової літератури. – 2025. 60 с.
11. Травми очей і стани, що загрожують зору, під час тривалої допомоги в польових умовах. Центр учбової літератури. – 2025. 64 с.
12. Подологічна допомога військовослужбовцям на догоспітальному етапі. Скіф. – 2024. 52 с.

Загальна тема: «Вогнева підготовка»

(18 годин)

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 4

Тема «Основи та правила стрільби»

(2 години)

Мета заняття: сформувати уявлення про призначення вогнепальної зброї, розглянути історію розвитку та тактико-технічні характеристики, бойові властивості, загальну будову, заходи безпеки при поводженні зі зброєю та боєприпасами, а також порядок обслуговування після стрільби, основи стрільби зі стрілецької зброї. Правильне використання зброї під час бойових дій.

Основні поняття: бінокулярне прицілювання, бічний крен, бойова група, виконання пострілу, виконання прицільного пострілу, вихідне положення, вихідний рубіж, військове стрільбище, вогнева підготовка, вогнева позиція, вогневе містечко, вправи базового рівня, вправи спеціалізованого рівня, вправи бойового рівня, деривація, дія, елемент, завдання, індивідуальна спроможність військовослужбовця, колективна зброя, контрольно-тренувальні прилади, критично важливий елемент, монокулярне прицілювання, наведення зброї, норматив, пантограф-уколювач, підготовчі вправи стрільб, приготування до стрільб, прийом, прикладка, прицілювання, положення для стрільби, рубіж припинення вогню, рубіж відкриття вогню, сила коріоліса, система, спроможність, спосіб, спуск курка, стандарт підготовки, тангаж, тренажер, тренування.

План

1. Історія створення вогнепальної зброї.
2. Заходи безпеки при поводженні зі зброєю та боєприпасами.
3. Стрілецька зброя та її кваліфікація.
4. Основи стрільби зі стрілецької зброї.
5. Вплив зовнішніх умов на політ кулі.

Додаткові питання для обговорення.

1. Початкова швидкість кулі та її практичне значення.
2. Перспективи розвитку стрілецької зброї.
3. Основні заходи під час підготовки до стрільби.
4. Класифікація стрілецької зброї за бойовими можливостями.
5. Ведення розвідки цілей, визначення дальності й цілевказання.

Завдання для самостійної роботи

1. Фактори від яких залежить величина початкової швидкості кулі.
2. Надайте характеристику явища пострілу.
3. Основні заходи безпеки під час ведення вогню.
4. Вибір прицілу й прицілювання.
5. Призначення прицільних приладів та наведення зброї на ціль.

Теми рефератів

- 1.Історичний розвиток оптичних прицілів та їх вплив на ведення бою.
- 2.Загальні вимоги до безпеки під час проведення стрільб.

Практичні завдання

- 1.Зробить вправу з розвідки цілей і цілевказання. Визначення типу та знаходження цілей різними способами.
- 2.Зробить вправу з розвідки цілей і цілевказання. Визначення дальності до цілі окомірним способом.

Література:

- 1.Вогнева підготовка : навчальний посібник / М. М. Ляпа, В. М. Петренко, О. І. Судніков, та ін. Київ: «Літера», 2023. 282 с.
- 2.Стрілецька зброя та вогнева підготовка : підручник/ В. М. Петренко, А. М. Кривошеєв, М. М. Ляпа, В. В. Семененко. – Суми : Сумський державний університет, 2020. 372 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/81b1f392-367e-4bea-a09f-f3a3aa7cb43e/content>
- 3.Вогнева підготовка. Частина І: навч. посіб. / О. І. Бірюков та ін. Київ: КІ НГУ, 2023. 352 с. URL: <https://kingu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/10/Навчальний-посібник-В-П-Частина-I.pdf>
- 4.Герасимов І. М. Захист вітчизни: підр./ І. М. Герасимов, К. О. Пашко та ін. Тернопіль: Астон, 2018. 243 с.
- 5.Василенко В. В., Дзюба В. М., Окунський О. Ю., Пилипів Б. І. Вогнева підготовка: навч. посібник з метод. рек. / за ред. Б. І. Пилипіва. К.: Вид. Паливода , 2003. 272 с.
- 6.Балик А. Б., Гуславський В. С., Криволапчук В. О., Подгорний В. В., Фефелов О. М. Вогнева підготовка: підручник. Луганск: Максим, 2009. 664 с.
- 7.Глущенко В. Ф., Безносюк Л. В., Колоколов А. О., Мовчан А. В. Вогнева підготовка: навч. посібник. Вінниця, 1998. 160 с.
- 8.Федоров В. В., Пістряк П.В., Більва А. Ф. Вогнева підготовка: навчальний посібник. Харків : ХНУВС, 2019. 255 с.
- 9.Афанасьєв В. В., Мокреєв В. І., Шабалін О. Ю. Пістолети: навчальний посібник. Харків: А ВВ МВС України, 2012. 125 с.
- 10.Виноградський Б. А., Ковальчук А. М. Шляхи підвищення ефективності навчальнотренувального процесу у стрілецькій підготовці співробітників органів внутрішніх справ України. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: зб. наук. праць / під ред. С. С. Єрмакова. Х.: ХХПІ, 2001. № 13. С. 36–45.

11. Вогнева підготовка працівника ОВС України: навчально-методичний посібник / С. М. Банах, В. Р. Булачек, І. С. Винярчук, Ю. Р. Йосипів, М. О. Лиса та ін. Львів: ЛьвДУВС, 2014. 355 с.
12. Пістряк П. В., Торяник Д. О., Корнієнко О. В., Мокреєв В. І. Стрілецька зброя та вогнева підготовка. Ч.1 Матеріальна частина стрілецької зброї та засобів ближнього бою: наоч. посіб. Харків: НА НГУ, 2018. 32 с.
13. Афанасьєв В. В., Атаманенко І. О., Муленко О. О., Корнієнко О. В., Самсонов Ю. В. Методичні рекомендації «Порядок проведення неповного та повного розбирання й складання 9-мм пістолета ФОРТ-12»: метод. реком. Харків: НА НГУ, 2018. 38 с.
14. Керівництво по 5,45-мм автомату Калашникова (АК74, АКС74, АК74Н, АКС74Н) та 5,45-мм ручному кулемету Калашникова (РПК74, РПКС74, РПК74Н, РПКС74Н). Київ, 2005. 205 с.
15. Єманов В. В., Толокнєєв В. О., Матросов М. В., Самсонов Ю. В. Розбирання та складання автомату Калашнікова АК74 та 5,45 мм ручного кулемету Калашнікова РПК-74: практик. порад. Харків: НА НГУ, 2018. 27 с.
16. Нормативні положення з питань вогневої підготовки працівників ОВС та методичні рекомендації щодо їх застосування / І. С. Винярчук, С. М. Банах, В. Р. Булачек, А. Д. Удод, В. М. Синенький, М. В. Моргун. Львів: ЛьвДУВС, 2010. 108 с.
17. Організація та методика проведення навчальних стрільб з 9 мм ПМ і 5,45 мм АК: метод. реком. / за ред. С. М. Банах, І. С. Винярчук, А. Д. Удод, М. М. Алембець. Львів: ЛЮІ МВСУ, 2005. 64 с.
18. Ритов В. В., Удовиченко І. Є. Призначення, бойові властивості та будова автоматів Калашникова: навч. посібник. Херсон: ХФЗЮІ МВС України, 2000. 52 с.
19. Статут гарнізонної та вартової служб Збройних Сил України: Закон України від 24 березня 1999 року № 550-XIV. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 22. Ст. 196.
20. Про затвердження Інструкції про організацію обліку, зберігання і видачі стрілецької зброї та боєприпасів у Збройних Силах України: Наказ МОУ від 29.06.2005 року № 359. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0933-05#Text>
21. Про затвердження Інструкції із заходів безпеки під час користування зброєю та боєприпасами військовослужбовцями Національної гвардії України: Наказ МВС України від 21.11.2022 р. № 756. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1477-22#Text>

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 5

Тема «Матеріальна частина стрілецької зброї»

(4 години)

Мета заняття: сформувати уявлення про матеріальну частину стрілецької зброї (АК-74, РПК-74) Призначення, бойові властивості, загальна будова, принцип дії автоматики. Послідовність неповного розбирання та збирання. Затримки під час стрільби і способи їх усунення. Боєприпаси до них.

Основні поняття: біноклярне прицілювання, бічний крен, бойова група, виконання пострілу, виконання прицільного пострілу, вихідне положення, вихідний рубіж, військове стрільбище, вогнева підготовка, вогнева позиція, вогневе містечко, вправи базового рівня, вправи спеціалізованого рівня, вправи бойового рівня, деривація, дія, елемент, завдання, індивідуальна спроможність військовослужбовця, колективна зброя, контрольно-тренувальні прилади, критично важливий елемент, монокулярне прицілювання, наведення зброї, норматив, пантограф-уколювач, підготовчі вправи стрільб, приготування до стрільби, прийом, прикладка, прицілювання, положення для стрільби, рубіж припинення вогню, рубіж відкриття вогню, сила коріоліса, система, спроможність, спосіб, спуск курка, стандарт підготовки, тангаж, тренажер, тренування.

План

1. Призначення та бойові характеристики автомата АК-74М .
2. Основні частини й механізми автомата.
3. Порядок неповного розбирання автомата .
4. Характеристика боєприпасів які використовуються до АК-74М.
5. Можливі затримки під час стрільби й способи їх усунення.

Додаткові питання для обговорення.

1. Зберігання, догляд, чищення та змащування зброї.
2. Призначення й бойові характеристики кулемета РПК-74М .
3. Порядок неповного розбирання та збирання РПК-74М
4. Прийоми стрільби з ручного кулемета.
5. Загальна будова підствольного гранатомета.

Завдання для самостійної роботи

1. Загальна будова автомата АК-74М.
2. Загальна будова РПК-74М.
3. Підствольний гранатомет ГП-25. Призначення й бойові характеристики.
4. Призначення ударно-спускового механізму АК-74.
5. Будова магазину до АК-74.

Теми рефератів

1. Приготування до стрільби з РКК-74М, прийоми й способи ведення вогню в різних умовах.
2. Призначення та бойові характеристики гранатомета РПГ-7

Практичні завдання

1. Складіть алгоритм дій зі стрільби з місця по нерухомих цілях.
2. Складіть алгоритм дій політу кулі у повітрі. Особливості дії на кулю сили опору повітря та сили тяжіння.

Література:

1. Вогнева підготовка: навчальний посібник / М. М. Ляпа, В. М. Петренко, О. І. Судніков, та ін. Київ: «Літера», 2023. 282 с.
2. Стрілецька зброя та вогнева підготовка: підручник/ В. М. Петренко, А. М. Кривошеєв, М. М. Ляпа, В. В. Семененко. – Суми : Сумський державний університет, 2020. 372 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/81b1f392-367e-4bea-a09f-f3a3aa7cb43e/content>
3. Вогнева підготовка. Частина I: навч. посіб. / О. І. Бірюков та ін. Київ: КІ НГУ, 2023. 352 с. URL: <https://kingu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/10/Навчальний-посібник-В-П-Частина-I.pdf>
4. Герасимов І. М. Захист вітчизни: підр./ І. М. Герасимов, К. О. Пашко та ін. Тернопіль: Астон, 2018. 243 с.
5. Василенко В. В., Дзюба В. М., Окунський О. Ю., Пилипів Б. І. Вогнева підготовка: навч. посібник з метод. рек. / за ред. Б. І. Пилипіва. К.: Вид. Паливода, 2003. 272 с.
6. Балик А. Б., Гуславський В. С., Криволапчук В. О., Подгорний В. В., Фефелов О. М. Вогнева підготовка: підручник. Луганск: Максим, 2009. 664 с.
7. Глущенко В. Ф., Безносюк Л. В., Колоколов А. О., Мовчан А. В. Вогнева підготовка: навч. посібник. Вінниця, 1998. 160 с.
8. Федоров В. В., Пістряк П. В., Більва А. Ф. Вогнева підготовка: навчальний посібник. Харків : ХНУВС, 2019. 255 с.
9. Афанасьєв В. В., Мокреєв В. І., Шабалін О. Ю. Пістолети: навчальний посібник. Харків: А ВВ МВС України, 2012. 125 с.
10. Виноградський Б. А., Ковальчук А. М. Шляхи підвищення ефективності навчальнотренувального процесу у стрілецькій підготовці співробітників органів внутрішніх справ України. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: зб. наук. праць / під ред. С. С. Єрмакова. Х.: ХХПІ, 2001. № 13. С. 36–45.

11. Вогнева підготовка працівника ОВС України: навчально-методичний посібник / С. М. Банах, В. Р. Булачек, І. С. Винярчук, Ю. Р. Йосипів, М. О. Лиса та ін. Львів: ЛьвДУВС, 2014. 355 с.
12. Пістряк П. В., Торяник Д. О., Корнієнко О. В., Мокреєв В. І. Стрілецька зброя та вогнева підготовка. Ч.1 Матеріальна частина стрілецької зброї та засобів ближнього бою: наоч. посіб. Харків: НА НГУ, 2018. 32 с.
13. Афанасьєв В. В., Атаманенко І. О., Муленко О. О., Корнієнко О. В., Самсонов Ю. В. Методичні рекомендації «Порядок проведення неповного та повного розбирання й складання 9-мм пістолета ФОРТ-12»: метод. реком. Харків: НА НГУ, 2018. 38 с.
14. Керівництво по 5,45-мм автоматі Калашникова (АК74, АКС74, АК74Н, АКС74Н) та 5,45-мм ручному кулемету Калашникова (РПК74, РПКС74, РПК74Н, РПКС74Н). Київ, 2005. 205 с.
15. Єманов В. В., Толокнєєв В. О., Матросов М. В., Самсонов Ю. В. Розбирання та складання автомату Калашнікова АК74 та 5,45 мм ручного кулемету Калашнікова РПК-74: практик. порад. Харків: НА НГУ, 2018. 27 с.
16. Нормативні положення з питань вогневої підготовки працівників ОВС та методичні рекомендації щодо їх застосування / І. С. Винярчук, С. М. Банах, В. Р. Булачек, А. Д. Удод, В. М. Синенький, М. В. Моргун. Львів: ЛьвДУВС, 2010. 108 с.
17. Організація та методика проведення навчальних стрільб з 9 мм ПМ і 5,45 мм АК: метод. реком. / за ред. С. М. Банах, І. С. Винярчук, А. Д. Удод, М. М. Алембець. Львів: ЛЮІ МВСУ, 2005. 64 с.
18. Ритов В. В., Удовиченко І. Є. Призначення, бойові властивості та будова автоматів Калашникова: навч. посібник. Херсон: ХФЗЮІ МВС України, 2000. 52 с.
19. Статут гарнізонної та вартової служб Збройних Сил України: Закон України від 24 березня 1999 року № 550-XIV. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 22. Ст. 196.
20. Про затвердження Інструкції про організацію обліку, зберігання і видачі стрілецької зброї та боєприпасів у Збройних Силах України: Наказ МОУ від 29.06.2005 року № 359. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0933-05#Text>
21. Про затвердження Інструкції із заходів безпеки під час користування зброєю та боєприпасами військовослужбовцями Національної гвардії України: Наказ МВС України від 21.11.2022 р. № 756. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1477-22#Text>

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 6

Тема «Прийоми та правила стрільби зі зброї»

(4 години)

Мета заняття: сформувати уявлення про прийоми та правила стрільби зі зброї, розглянути приготування до стрільби, проведення стрільби поодинокими пострілами та короткими чергами, припинення стрільби, розрядження та огляд зброї після стрільби, заходи безпеки під час отримання і здачі зброї та боєприпасів до кімнат для зберігання зброї.

Основні поняття: підготовка до стрільби, прийоми та правила ведення вогню зі стрілецької зброї, стрільба вночі, приведення зброї до нормального бою, умови виконання стрільб, військове стрільбище, вогнева підготовка, вогнева позиція, вогневе містечко, вправи базового рівня, вправи спеціалізованого рівня, вправи бойового рівня, деривація, дія, елемент, завдання, індивідуальна спроможність військовослужбовця, колективна зброя, контрольно-тренувальні прилади, критично важливий елемент, монокулярне прицілювання, наведення зброї, норматив, пантограф-уколювач, підготовчі вправи стрільб, приготування до стрільби, прийом, прикладка, прицілювання, положення для стрільби, рубіж припинення вогню, рубіж відкриття вогню, сила коріоліса, система, спроможність, спосіб, спуск курка, стандарт підготовки, тангаж, тренажер, тренування.

План

1. Приготування до стрільби.
2. Прийоми та правила стрільби з автомата.
3. Проведення стрільби поодинокими пострілами та короткими чергами.
4. Припинення стрільби, розрядження та огляд зброї після стрільби.
5. Заходи безпеки під час отримання і здачі зброї та боєприпасів до кімнат для зберігання зброї.

Додаткові питання для обговорення.

1. Навчання заряджанню та розряджанню стрілецької зброї.
2. Прийоми стрільби з автомата під час руху.
3. Особливості стрільби вночі та підготовка до стрільби вночі.
4. Стрільба з нічними прицілами.
5. Прийоми та правила стрільби з пістолета Макарова.

Завдання для самостійної роботи

1. Порядок зберігання стрілецької зброї в різних умовах.
2. Навчання прийняття положення для стрільби зі зброї та гранатометів.
3. Прийоми стрільби з автомата з упору та з-за укриття.

4. Умови та порядок виконання вправ початкових, навчальних і контрольних стрільб з автомата.

5. Робота на військовому стрільбищі під час підготовки до стрільби.

Теми рефератів

1. Методика вивчення приладів наведення.

2. Методика вивчення основ і правил стрільби зі стрілецької зброї та озброєння бойових машин.

Практичні завдання

1. Складіть алгоритм рішення вогневої задачі.

2. Складіть алгоритм дій зі стрільби з місць по цілях, що з'являються.

Література:

1. Вогнева підготовка: навчальний посібник / М. М. Ляпа, В. М. Петренко, О. І. Судніков, та ін. Київ: «Літера», 2023. 282 с.

2. Стрілецька зброя та вогнева підготовка : підручник/ В. М. Петренко, А. М. Кривошеєв, М. М. Ляпа, В. В. Семененко. – Суми: Сумський державний університет, 2020. 372 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/81b1f392-367e-4bea-a09f-f3a3aa7cb43e/content>

3. **Вогнева підготовка.** Частина I: навч. посіб. / О. І. Бірюков та ін. Київ: КІ НГУ, 2023. 352 с. URL: <https://kingu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/10/Навчальний-посібник-В-П-Частина-I.pdf>

4. Герасимов І. М. Захист вітчизни: підр./ І. М. Герасимов, К. О. Пашко та ін. Тернопіль: Астон, 2018. 243 с.

5. Василенко В. В., Дзюба В. М., Окунський О. Ю., Пилипів Б. І. Вогнева підготовка: навч. посібник з метод. рек. / за ред. Б. І. Пилипіва. К.: Вид. Паливода, 2003. 272 с.

6. Балік А. Б., Гуславський В. С., Криволапчук В. О., Подгорний В. В., Фефелов О. М. Вогнева підготовка: підручник. Луганск: Максим, 2009. 664 с.

7. Глущенко В. Ф., Безносюк Л. В., Колоколов А. О., Мовчан А. В. Вогнева підготовка: навч. посібник. Вінниця, 1998. 160 с.

8. Федоров В. В., Пістряк П. В., Більва А. Ф. Вогнева підготовка: навчальний посібник. Харків : ХНУВС, 2019. 255 с.

9. Афанасьєв В. В., Мокреєв В. І., Шабалін О. Ю. Пістолети: навчальний посібник. Харків: А ВВ МВС України, 2012. 125 с.

- 10.Виноградський Б. А., Ковальчук А. М. Шляхи підвищення ефективності навчальнотренувального процесу у стрілецькій підготовці співробітників органів внутрішніх справ України. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: зб. наук. праць / під ред. С. С. Єрмакова. Х.: ХХІІІ, 2001. № 13. С. 36–45.
- 11.Вогнева підготовка працівника ОВС України: навчально-методичний посібник / С. М. Банах, В. Р. Булачек, І. С. Винярчук, Ю. Р. Йосипів, М. О. Лиса та ін. Львів: ЛьвДУВС, 2014. 355 с.
- 12.Пістряк П. В., Торяник Д. О., Корнієнко О. В., Мокреєв В. І. Стрілецька зброя та вогнева підготовка. Ч.1 Матеріальна частина стрілецької зброї та засобів ближнього бою: наоч. посіб. Харків: НА НГУ, 2018. 32 с.
- 13.Афанасьєв В. В., Атаманенко І. О., Муленко О. О., Корнієнко О. В., Самсонов Ю. В. Методичні рекомендації «Порядок проведення неповного та повного розбирання й складання 9-мм пістолета ФОРТ-12»: метод. реком. Харків: НА НГУ, 2018. 38 с.
- 14.Керівництво по 5,45-мм автоматі Калашникова (АК74, АКС74, АК74Н, АКС74Н) та 5,45-мм ручному кулемету Калашникова (РПК74, РПКС74, РПК74Н, РПКС74Н). Київ, 2005. 205 с.
- 15.Єманов В. В., Толокнєєв В. О., Матросов М. В., Самсонов Ю. В. Розбирання та складання автомату Калашнікова АК74 та 5,45 мм ручного кулемету Калашнікова РПК-74: практик. порад. Харків: НА НГУ, 2018. 27 с.
- 16.Нормативні положення з питань вогневої підготовки працівників ОВС та методичні рекомендації щодо їх застосування / І. С. Винярчук, С. М. Банах, В. Р. Булачек, А. Д. Удод, В. М. Синенький, М. В. Моргун. Львів: ЛьвДУВС, 2010. 108 с.
- 17.Організація та методика проведення навчальних стрільб з 9 мм ПМ і 5,45 мм АК: метод. реком. / за ред. С. М. Банах, І. С. Винярчук, А. Д. Удод, М. М. Алембець. Львів: ЛЮІ МВСУ, 2005. 64 с.
- 18.Ритов В. В., Удовиченко І. Є. Призначення, бойові властивості та будова автоматів Калашникова: навч. посібник. Херсон: ХФЗЮІ МВС України, 2000. 52 с.
19. Статут гарнізонної та вартової служб Збройних Сил України: Закон України від 24 березня 1999 року № 550-XIV. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 22. Ст. 196.
- 20.Про затвердження Інструкції про організацію обліку, зберігання і видачі стрілецької зброї та боєприпасів у Збройних Силах України: Наказ МОУ від 29.06.2005 року № 359. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0933-05#Text>
- 21.Про затвердження Інструкції із заходів безпеки під час користування зброєю та боєприпасами військовослужбовцями Національної гвардії України: Наказ

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 7
Тема «Вирішення вогневих завдань»
(4 години)

Мета заняття: сформувати навички безпеки при проведенні стрільби у стрілецькому тирі, проведення стрільби поодинокими пострілами по нерухомій цілі, проведення стрільби короткими чергами, порядок проведення контрольного огляду інструктором. Розглянути матеріальну частину стрілецької зброї (АК-74, РПК-74) призначення, бойові властивості, загальна будова, принцип дії автоматики. Послідовність неповного розбирання та збирання. Затримки під час стрільби і способи їх усунення. Боєприпаси до них.

Основні поняття: бінокulare прицілювання, бічний крен, бойова група, виконання пострілу, виконання прицільного пострілу, вихідне положення, вихідний рубіж, військове стрільбище, вогнева підготовка, вогнева позиція, вогневе містечко, вправи базового рівня, вправи спеціалізованого рівня, вправи бойового рівня, деривація, дія, елемент, завдання, індивідуальна спроможність військовослужбовця, колективна зброя, контрольно-тренувальні прилади, критично важливий елемент, монокулярне прицілювання, наведення зброї, норматив, пантограф-уколювач, підготовчі вправи стрільб, приготування до стрільби, прийом, прикладка, прицілювання, положення для стрільби, рубіж припинення вогню, рубіж відкриття вогню, сила коріоліса, система, спроможність, спосіб, спуск курка, стандарт підготовки, тангаж, тренажер, тренування.

План

1. Правила безпеки при проведенні стрільб у тирі.
2. Виконання початкової вправи для стрільби з автомату.
3. Коли ведення вогню повинно бути терміново припинено кожним стріляючим самостійно або по команді керівника.
4. Дії студента після припинення стрільби.
5. Тренування у виконанні дій зі зброєю.

Додаткові питання для обговорення.

1. Умови та порядок виконання початкової вправи, вправи навчальних та контрольних стрільб вдень.

2. Умови та порядок виконання початкової вправи, вправи навчальних та контрольних стрільб вночі.
3. Явище віддачі зброї.
4. Порядок проведення підготовки зброї до стрільби
5. Послідовність проведення повного розбирання автомата.

Завдання для самостійної роботи.

1. Основні положення Курсу стрільб зі стрілецької зброї.
2. Періодичність технічного обслуговування зброї.
3. До яких режимів температур дозволяється чищення зброї та яким мастилом.
4. Для чого призначений ударно спусковий механізм та з яких частин він складається.
5. Для чого призначений ствол та скільки нарізів в ньому є.

Теми рефератів

1. Види матеріалів для чищення зброї.
2. Класифікація боєприпасів стрілецької зброї.

Практичні завдання

1. Складіть алгоритм дій з снаряження магазину та приєднання його до автомату.
2. Складіть алгоритм дій з огляду автомата і підготовка його до стрільби.

Література:

1. Вогнева підготовка : навчальний посібник / М. М. Ляпа, В. М. Петренко, О. І. Судніков, та ін. Київ: «Літера», 2023. 282 с.
2. Стрілецька зброя та вогнева підготовка : підручник/ В. М. Петренко, А. М. Кривошеєв, М. М. Ляпа, В. В. Семененко. – Суми : Сумський державний університет, 2020. 372 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/81b1f392-367e-4bea-a09f-f3a3aa7cb43e/content>
3. Вогнева підготовка. Частина I: навч. посіб. / О. І. Бірюков та ін. Київ: КІ НГУ, 2023. 352 с. URL: <https://kingu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/10/Навчальний-посібник-В-П-Частина-I.pdf>
4. Герасимов І. М. Захист вітчизни: підр./ І. М. Герасимов, К. О. Пашко та ін. Тернопіль: Астон, 2018. 243 с.
5. Василенко В. В., Дзюба В. М., Окунський О. Ю., Пилипів Б. І. Вогнева підготовка: навч. посібник з метод. рек. / за ред. Б. І. Пилипіва. К.: Вид. Паливода, 2003. 272 с.

- 6.Балик А. Б., Гуславський В. С., Криволапчук В. О., Подгорний В. В., Фефелов О. М. Вогнева підготовка: підручник. Луганск: Максим, 2009. 664 с.
- 7.Глущенко В. Ф., Безносюк Л. В., Колоколов А. О., Мовчан А. В. Вогнева підготовка: навч. посібник. Вінниця, 1998. 160 с.
- 8.Федоров В. В., Пістряк П.В., Більва А. Ф. Вогнева підготовка: навчальний посібник. Харків : ХНУВС, 2019. 255 с.
- 9.Афанасьєв В. В., Мокреєв В. І., Шабалін О. Ю. Пістолети: навчальний посібник. Харків: А ВВ МВС України, 2012. 125 с.
- 10.Виноградський Б. А., Ковальчук А. М. Шляхи підвищення ефективності навчальнотренувального процесу у стрілецькій підготовці співробітників органів внутрішніх справ України. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: зб. наук. праць / під ред. С. С. Єрмакова. Х.: ХХПІ, 2001. № 13. С. 36–45.
- 11.Вогнева підготовка працівника ОВС України: навчально-методичний посібник / С. М. Банах, В. Р. Булачек, І. С. Винярчук, Ю. Р. Йосипів, М. О. Лиса та ін. Львів: ЛьвДУВС, 2014. 355 с.
- 12.Пістряк П. В., Торяник Д. О., Корнієнко О. В., Мокреєв В. І. Стрілецька зброя та вогнева підготовка. Ч.1 Матеріальна частина стрілецької зброї та засобів ближнього бою: наоч. посіб. Харків: НА НГУ, 2018. 32 с.
- 13.Афанасьєв В. В., Атаманенко І. О., Муленко О. О., Корнієнко О. В., Самсонов Ю. В. Методичні рекомендації «Порядок проведення неповного та повного розбирання й складання 9-мм пістолета ФОРТ-12»: метод. реком. Харків: НА НГУ, 2018. 38 с.
- 14.Керівництво по 5,45-мм автомату Калашникова (АК74, АКС74, АК74Н, АКС74Н) та 5,45-мм ручному кулемету Калашникова (РПК74, РПКС74, РПК74Н, РПКС74Н). Київ, 2005. 205 с.
- 15.Єманов В. В., Толокнєєв В. О., Матросов М. В., Самсонов Ю. В. Розбирання та складання автомату Калашнікова АК74 та 5,45 мм ручного кулемету Калашнікова РПК-74: практик. порад. Харків: НА НГУ, 2018. 27 с.
- 16.Нормативні положення з питань вогневої підготовки працівників ОВС та методичні рекомендації щодо їх застосування / І. С. Винярчук, С. М. Банах, В. Р. Булачек, А. Д. Удод, В. М. Синенький, М. В. Моргун. Львів: ЛьвДУВС, 2010. 108 с.
- 17.Організація та методика проведення навчальних стрільб з 9 мм ПМ і 5,45 мм АК: метод. реком. / за ред. С. М. Банах, І. С. Винярчук, А. Д. Удод, М. М. Алембець. Львів: ЛЮІ МВСУ, 2005. 64 с.
- 18.Ритов В. В., Удовиченко І. Є. Призначення, бойові властивості та будова автоматів Калашникова: навч. посібник. Херсон: ХФЗЮІ МВС України, 2000. 52 с.

19. Статут гарнізонної та вартової служб Збройних Сил України: Закон України від 24 березня 1999 року № 550-XIV. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 22. Ст. 196.

20. Про затвердження Інструкції про організацію обліку, зберігання і видачі стрілецької зброї та боєприпасів у Збройних Силах України: Наказ МОУ від 29.06.2005 року № 359. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0933-05#Text>

21. Про затвердження Інструкції із заходів безпеки під час користування зброєю та боєприпасами військовослужбовцями Національної гвардії України: Наказ МВС України від 21.11.2022 р. № 756. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1477-22#Text>

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ № 8

Тема «Ознайомлення та практичні вправи з ручними гранатами» (4 години)

Мета заняття: сформувати уявлення про вибухонебезпечні предмети та їх призначення, погодження на зберегання вибухонебезпечних предметів, загальні відомості про гранати та їх тактико-технічні характеристики, бойові властивості та загальна будова ручної гранати, принцип дії та правила використання при наступі та захисту ручної гранати.

Основні поняття: вибухонебезпечний предмет, ручна осколкова граната РГД-5, ручна осколкова граната Ф-1, ручна осколкова граната РГО, ручна осколкова граната РГН, ручна оборонна-наступальна протипіхотна граната DM51, ручна граната М67, корпус гранати, розривний заряд, запал УДЗ, ціль, дальність до цілі, положення для метання.

План

1. Загальні відомості про гранати.
2. Поводження з гранатами.
3. Призначення, особливості організації та проведення метання ручних гранат.
4. Види гранат та їх призначення.
5. Будова ручної гранати.

Додаткові питання для обговорення.

1. Прийоми та правила метання ручних уламкових гранат.
2. Прийоми й правила метання ручної кумулятивної гранати.
3. Прийоми та правила метання ручної наступальної гранати.
4. Ручна оборонна-наступальна протипіхотна граната DM51.
5. Основні прийоми метання ручних гранат.

Завдання для самостійної роботи

1. Основні елементи будови уламкових гранат.
2. З яких частин складається РГД-5 та її технічні характеристики.
3. Назвіть основні технічні дані гранати Ф-1 та її призначення.
4. Ознаки за якими класифікуються ручні гранати.
5. Призначення та класифікація ручних гранат

Теми рефератів

1. Історичний розвиток ручної гранати.
2. У чому полягає відмінність РГО та РГН від РГД-5 та Ф-1.

Практичні завдання

1. Складіть алгоритм дій зі метання ручної гранати з місця в пішому порядку.
2. Складіть алгоритм дій зі метання ручної гранати з окопу або з укриття.

Література:

1. Вогнева підготовка: навчальний посібник / М. М. Ляпа, В. М. Петренко, О. І. Судніков, та ін. Київ: «Літера», 2023. 282 с.
2. Стрілецька зброя та вогнева підготовка: підручник/ В. М. Петренко, А. М. Кривошеєв, М. М. Ляпа, В. В. Семененко. – Суми : Сумський державний університет, 2020. 372 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/81b1f392-367e-4bea-a09f-f3a3aa7cb43e/content>
3. Вогнева підготовка. Частина І: навч. посіб. / О. І. Бірюков та ін. Київ: КІ НГУ, 2023. 352 с. URL: <https://kingu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/10/Навчальний-посібник-В-П-Частина-I.pdf>
4. Герасимов І. М. Захист вітчизни: підр./ І. М. Герасимов, К. О. Пашко та ін. Тернопіль: Астон, 2018. 243 с.
5. Василенко В. В., Дзюба В. М., Оқунський О. Ю., Пилипів Б. І. Вогнева підготовка: навч. посібник з метод. рек. / за ред. Б. І. Пилипіва. К.: Вид. Паливода, 2003. 272 с.
6. Балик А. Б., Гуславський В. С., Криволапчук В. О., Подгорний В. В., Фефелов О. М. Вогнева підготовка: підручник. Луганск: Максим, 2009. 664 с.
7. Глущенко В. Ф., Безносюк Л. В., Колоколов А. О., Мовчан А. В. Вогнева підготовка: навч. посібник. Вінниця, 1998. 160 с.
8. Федоров В. В., Пістряк П. В., Більва А. Ф. Вогнева підготовка: навчальний посібник. Харків : ХНУВС, 2019. 255 с.
9. Афанасьєв В. В., Мокреєв В. І., Шабалін О. Ю. Пістолети: навчальний посібник. Харків: А ВВ МВС України, 2012. 125 с.

- 10.Виноградський Б. А., Ковальчук А. М. Шляхи підвищення ефективності навчальнотренувального процесу у стрілецькій підготовці співробітників органів внутрішніх справ України. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: зб. наук. праць / під ред. С. С. Єрмакова. Х.: ХХІІІ, 2001. № 13. С. 36–45.
- 11.Вогнева підготовка працівника ОВС України: навчально-методичний посібник / С. М. Банах, В. Р. Булачек, І. С. Винярчук, Ю. Р. Йосипів, М. О. Лиса та ін. Львів: ЛьвДУВС, 2014. 355 с.
- 12.Пістряк П. В., Торяник Д. О., Корнієнко О. В., Мокреєв В. І. Стрілецька зброя та вогнева підготовка. Ч.1 Матеріальна частина стрілецької зброї та засобів ближнього бою: наоч. посіб. Харків: НА НГУ, 2018. 32 с.
- 13.Афанасьєв В. В., Атаманенко І. О., Муленко О. О., Корнієнко О. В., Самсонов Ю. В. Методичні рекомендації «Порядок проведення неповного та повного розбирання й складання 9-мм пістолета ФОРТ-12»: метод. реком. Харків: НА НГУ, 2018. 38 с.
- 14.Керівництво по 5,45-мм автоматі Калашникова (АК74, АКС74, АК74Н, АКС74Н) та 5,45-мм ручному кулемету Калашникова (РПК74, РПКС74, РПК74Н, РПКС74Н). Київ, 2005. 205 с.
- 15.Єманов В. В., Толокнєєв В. О., Матросов М. В., Самсонов Ю. В. Розбирання та складання автоматі Калашнікова АК74 та 5,45 мм ручного кулемету Калашнікова РПК-74: практик. порад. Харків: НА НГУ, 2018. 27 с.
- 16.Нормативні положення з питань вогневої підготовки працівників ОВС та методичні рекомендації щодо їх застосування / І. С. Винярчук, С. М. Банах, В. Р. Булачек, А. Д. Удод, В. М. Синенький, М. В. Моргун. Львів: ЛьвДУВС, 2010. 108 с.
- 17.Організація та методика проведення навчальних стрільб з 9 мм ПМ і 5,45 мм АК: метод. реком. / за ред. С. М. Банах, І. С. Винярчук, А. Д. Удод, М. М. Алембець. Львів: ЛЮІ МВСУ, 2005. 64 с.
- 18.Ритов В. В., Удовиченко І. Є. Призначення, бойові властивості та будова автоматів Калашникова: навч. посібник. Херсон: ХФЗЮІ МВС України, 2000. 52 с.
- 19.Статут гарнізонної та вартової служб Збройних Сил України: Закон України від 24 березня 1999 року № 550-XIV. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 22. Ст. 196.
- 20.Про затвердження Інструкції про організацію обліку, зберігання і видачі стрілецької зброї та боєприпасів у Збройних Силах України: Наказ МОУ від 29.06.2005 року № 359. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0933-05#Text>
- 21.Про затвердження Інструкції із заходів безпеки під час користування зброєю та боєприпасами військовослужбовцями Національної гвардії України: Наказ

4. СТРУКТУРА ПРОВЕДЕННЯ СЕМІНАРСЬКОГО ЗАНЯТТЯ

- 1) Опитування студентів згідно запропонованим питанням.
- 2) Презентації схем та таблиць з практичних завдань.
- 3) Реферативні виступи.
- 4) Обговорення студентами проблемних питань які виникли, при виконанні практичних завдань.
- 5) Експрес-опитування або тестування.
- 6) Аналіз роботи та оголошення оцінок.
- 7) Обговорення поточних проблем щодо проблематики дисципліни.
- 8) Відповіді на запитання студентів та визначення завдання до самостійної роботи, та підготовці до наступного семінару.

5. Джерела інформації

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. - К.: Право, 2020. - 36 с.
2. Про військовий обов'язок і військову службу : Закон України від 25.03.1992 р. No 2232-XII: за станом на 8.05.2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12#Text> (дата звернення: 07.08.2024).
3. Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про оборону України» : Закон України від 21.11.1993 р. No 3547-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3547-12#Text> (дата звернення: 07.08.2024).
4. Про державні гарантії соціального захисту військовослужбовців, які звільняються із служби у зв'язку з реформуванням Збройних Сил України, та членів їхніх сімей : Закон України від 15.06.2004 р. 1763-IV: за станом на 01.10.2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1763-15#Text> (дата звернення: 07.08.2024).
5. Про Збройні Сили України : Закон України від 06.12.1991 р. No 1934-XII : за станом на 19.04.2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1934-12#Text> (дата звернення: 07.08.2024).
6. Про оборону України : Закон України від 05.10.2000 р. No 2020 III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text> (дата звернення: 07.08.2024).
7. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей : Закон України від 20.12.1991 р. No 2011-XII: за станом на 19.04.2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-12#Text> (дата звернення: 07.08.2024).
8. Про затвердження Порядку проведення базової загальновійськової підготовки громадян України, які здобувають вищу освіту, та поліцейських: Постанова КМУ №734 від 21.06.2024. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/734-2024-п#Text>
9. Про затвердження Порядку проведення психологічної реабілітації

постраждалих учасників Революції Гідності, учасників антитерористичної операції та осіб, які здійснювали заходи із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях: Постанова Кабінету Міністрів від 27.12.2017р. №1057 (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-2017-%D0%BF#Text> (дата звернення: 07.08.2024).

10. Про затвердження Положення про психологічну реабілітацію військовослужбовців Збройних Сил України та Державної спеціальної служби транспорту, які брали участь в антитерористичній операції, здійснювали заходи із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях чи виконували службові (бойові) завдання в екстремальних умовах : Наказ Міністерства оборони України від 09.12.2015р. №702 : зі змінами від 11.12.2019 № 629. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0237-16#Text> (дата звернення: 07.08.2024).

11. Про затвердження Інструкції з організації професійно-психологічного відбору у Збройних Силах України та Державній спеціальній службі транспорту : Наказ Міністерства оборони України від 12.09.2022 р. №272. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1088-22#Text> (дата звернення: 07.08.2024).

12. Статут гарнізонної та вартової служб Збройних Сил України: Закон України від 24 березня 1999 року № 550-XIV. Відомості Верховної Ради України. 1999. № 22. Ст. 196.

13. Про затвердження Інструкції про організацію обліку, зберігання і видачі стрілецької зброї та боєприпасів у Збройних Силах України: Наказ МОУ від 29.06.2005 року № 359. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0933-05#Text>

14. Про затвердження Інструкції із заходів безпеки під час користування зброєю та боєприпасами військовослужбовцями Національної гвардії України: Наказ МВС України від 21.11.2022 р. № 756. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1477-22#Text>

15. Про затвердження форм первинної облікової документації, що використовуються під час надання тактичної догоспітальної допомоги та медичної допомоги на догоспітальному етапі під час ведення воєнних (бойових) дій та підготовки сил безпеки і сил оборони до застосування за призначенням: Наказ МОУ від 31.12.2024 року № 879. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0076-25#Text>

16. Про затвердження Обсягів надання тактичної догоспітальної допомоги, які надаються під час ведення воєнних (бойових) дій та підготовки сил безпеки і

сил оборони до застосування за призначенням: Наказ МОУ від 29.06.2024 року № 436. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0984-24#Text>

Література:

1. Кокун О.М., Лозінська Н.С., Пішко І.О., Олійник В.О. Діагностика психологічних змін у військовослужбовців в умовах війни: методичний посібник, 2025. 163 с.
2. Підпригора І.І. Досвід психологічного забезпечення в російсько-українській війні (військове лідерство та внутрішні комунікації, мотивація та моральна готовність військовослужбовців). 2024. 184 с.
3. Психологічний супровід особистості в умовах війни : навч. посіб. / С. Кузікова та ін. Київ : Лисенко М. М., 2024. 259 с.
4. Психологія управління військами : підручник / В. Г. Дикун та ін.; ред.: В. В. Стасюк; Нац. ун-т оборони України. Вид. 2-ге, перероб. та допов. Київ : НУОУ, 2024. 532 с.
5. Психологічний супровід незламних: метод. реком. по роботі з військовослужбовцями, які зазнали ампутації внаслідок бойових дій : метод. рек. /Т.Карамушка та ін.; Благодійна організація «Благодійний фонд психологічної підтримки у кризових ситуаціях «Анкора», Українська асоціація організаційних психологів та психологів праці, Zagoriy Foundation. Київ : Вікторія Кундельська, 2023. 59
6. Психологічне забезпечення Збройних Сил України : навч.-метод. посіб. / Р. Ч. Мамедов та ін.; ред.: В. Клочков; Збройні Сили України. Київ : НДЦ ГП ЗС України, 2023. 212 с.
7. Психологічна профілактика психотравматизації військовослужбовців Збройних Сил України : метод. посіб. / О. М. Кокун та ін. Київ : НДЦ ГП ЗСУ, 2021. 301 с.
8. Основи психологічного консультування військовослужбовців : навч.- метод. посіб. / Л. Т. Музичко та ін.; Нац. Акад. сухопут. військ імені гетьмана Петра Сагайдачного. Львів : НАСВ, 2021. 295 с.
9. Організація психологічної підготовки у Збройних Силах України : навч.-метод. посіб. / Р. Ч. Мамедов та ін.; ред.: В. Клочков; Збройні Сили України. Київ : НДЦ ГП ЗС України, 2023. 325 с.
10. Неурова А. Б., Романишин А. М. Психологія індивідуальної роботи з військовослужбовцями : навч.-метод. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2023. 334 с.
11. Блінов О.А. Інноваційний психологічний інструментарій діагностики, психотерапії та психокорекції бойового стресу : навч.-метод. посіб. / Ін-т психології імені Г. С. Костюка, Нац. академія пед. наук України, Нац. авіац. ун-т. Київ : Талком, 2020. 129 с.
12. Неурова А. Б., Мацевко Т. М. Психологічна діагностика військовослужбовців та підрозділів : навч.-метод. посіб. Львів : Нац. акад. сухопут. військ, 2022. 340 с.

13. Психологічна профілактика психотравматизації військовослужбовців Збройних Сил України : метод. посіб. / О. М. Кокун та ін. Київ : НДЦ ГП ЗСУ, 2021. 301 с.
14. Психологія бою : посібник / [Т. Л. Грицевич та ін.]; за ред. А. М. Романишина. Львів : Астролябія, 2017. 352 с.
15. Психолого-психіатричні наслідки воєнного часу : [навч. посіб] / В. В. Огоренко та ін.; ред.: В. В. Огоренко; Дніпров. держ. мед. ун-т. Дніпро : Ліра, 2023. 311 с.
16. Ягупов В. В. Військова педагогіка та психологія : підручник. Ч. 2, т. 1 : Військова психологія / Нац. ун-т оборони України, Навч.-наук. ін-т фіз. культури та спорт.-оздоров. технологій. Б.м., 2023. 259 с.
17. Бойовий стрес та бойова психічна травма: інформаційний огляд (відео-проект) / уклад. Я. Пилипчук, О. Углова. Віртуальний читальний зал освітянина. Рубрика «Освіта і наука під час війни» (відео-проект «Безбар'єрний простір ВЧЗО: інформаційно-аналітична підтримка психічного здоров'я в умовах воєнних реалій»). Віртуальний читальний зал освітянина ДНПБ України ім. В. О. Сухолинського [офіц. сайт]. Київ, 2024. 19 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/740696>
18. Коструба Н., Фіщук О. Психічне здоров'я в умовах кризи : монографія / Волин. нац. ун-т імені Лесі Українки. Луцьк : Вежа-Друк, 2023. 183 с.
19. Психологія бою: діяльність командира підрозділу щодо підтримання морально-психологічного стану особового складу в ході бойових дій: иличадміо-методичний посібник/ А.М. Романишин, О.В. Бойко, Д.В. Богородицький «таін.». - Львів: НАСВ, 2015. 322 с.
21. Зв'язок та комунікація (курс індивідуальної підготовки). За програмою БЗВП (для підготовки мобілізаційних ресурсів версія 5) Центр учбової літератури. 2025. 48 с.
22. Заходи безпеки (ознайомчий курс). За програмою БЗВП. Для підготовки мобілізаційних ресурсів // Центр учбової літератури. 2025. 40 с.
23. Керівництво «З організації оперативно-технічної служби на вузлах зв'язку Збройних Сил України», Затверджено наказом начальника Головного управління зв'язку та кібербезпеки Генерального штабу Збройних Сил України – начальника зв'язку та кібербезпеки Збройних Сил України 15.07.2024 № 158/нагд/ДСК.
24. Збірник єдиних нормативів і навчальних завдань для військ зв'язку Збройних Сил України // Затверджений наказом командувача Військ зв'язку та кібербезпеки Збройних Сил України 01.12.2021 № 479/нагд.
25. Довідник «Військового зв'язківця. Засоби радіоелектронної боротьби та розвідки, які використовуються російською федерацією» Затверджений наказом Командувача Військ зв'язку та кібербезпеки Збройних Сил України 07.06.2024 №160/нагд.
26. Довідник «Сержант-зв'язківця», Затверджений наказом Командувача

- Військ зв'язку та кібербезпеки Збройних Сил України 15.07.2024 № 179/нагд.
27. Посібник «Організація військового зв'язку», затверджений вченою радою Військового інституту телекомунікацій та інформатизації імені героїв Крут як навчальний посібник для використання в освітньому процесі, грудень 2021 року
28. Посібник з експлуатації радіостанцій комплексу MOTORBO (DP-4400, DP 4800, DM-4600), Полтава: ПолтНТУ, 2017. 156 с.
29. Підготовка з радіаційного, хімічного, біологічного захисту (курс індивідуальної підготовки). За програмою базової загальновійськової підготовки (для підготовки мобілізаційних ресурсів, версія 5, термін навчання 1,5 місяці). — Київ: «Центр учбової літератури», 2025. 82 с.
30. Петков С.В. Підготовка з радіаційного, хімічного, біологічного захисту. — Київ: «Центр учбової літератури», 2022. 64 с. URL: <https://jurkniga.ua/contents/pidhotovka-do-radiatsiynoho-khimichnoho-biologichnoho-zakhystu.pdf>
31. Доктрина з хімічного, біологічного, радіологічного та ядерного захисту. - Київ: «Центр учбової літератури», 2024. 35 с.
32. Теплоухов Б.П. Зброя масового ураження та захист від неї. Навчальний посібник. Скіф – 2023. 101 с.
33. Порядок організації радіаційної безпеки у Збройних Силах України. Настанова. Практичний посібник. ЦУЛ – 2024. 84 с.
34. Вплив носіння хімічних, біологічних, радіологічних та ядерних індивідуальних засобів захисту на ефективність особового складу та підрозділів під час військових операцій. Настанова. Практичний посібник. ЦУЛ – 2024. 38 с.
35. Настанова «З порядку організації радіаційної безпеки у збройних силах України» ВКДП 10-153(03).01 Затверджено Наказ Командувача Сил підтримки Збройних Сил України 10 грудня 2020 року No 88 . URL: https://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2024/10/2_VKDП-10-15303.01-НАС-3-ПОР-ОРГ-РАД-БЕЗП-У-ЗСУ.pdf
36. Вогнева підготовка. Частина I: навч. посіб. / О. І. Бірюков та ін. Київ: КІ НГУ, 2023. 352 с. URL: <https://kingu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/10/Навчальний-посібник-В-П-Частина-I.pdf>
37. Військова топографія. – 2020. 64 с. URL: <https://medcat.pdmu.edu.ua/storage/common/docs/3aU8XxDveQuc0VycQu1b1Q9AImxKj2fHAcFpKjmb.pdf>
38. Кривошеєв А.М., Приходько А.І., Петренко В.М., Сергієнко Р.В. Військова топографія: Навчальний посібник. /А.М. Кривошеєв, А.І. Приходько, В.М. Петренко, Р.В.Сергієнко. – Суми: Видавництво СумДУ, 2010. 281 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Kryvosheiev_Andrii/Viiskova_topohrafiia.pdf

39. Шмаль С.Г. Довідник з військової топографії. Київ – 2016. 116 с. URL: <https://nuczu.edu.ua/images/topmenu/kafedry/kafedra-viiskovoi-pidhotovky/distant-content/Topografiy.pdf>
40. Військова топографія: навчальний посібник. КНТ -2022. 282 с.
41. Мірошніков С.В. Тактична підготовка солдата, механізованого відділення і взводу: навчально-методичний посібник. КНТ – 2022. 128 с.
42. Довідник з основних понять військової топографії. ВД «Сварог» - 2022. 110 с.
43. Використання топографічних карт НАТО в Збройних Силах України. Заг. Ред. – Пацюк В.В. – 2023. 102 с.
44. Шмаль С.Г., Міхно О.Г., Савков П.А., Гудзь А.М., Бахвалов В.Б., Писаренко Р.В., Військова топографія. Видання 4-е, перероблене та доповнене - К.: „Видавництво Ліра-К”. 2012. 499 с. URL : http://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2022/Shmal_2012_499.pdf
45. Шмаль С.Г. Військова топографія : Підручник. 5-те вид., перероб. та доп. / С.Г. Шмаль, О.В.Кравчук, А.М. Гудзь, С.В. Прищеп, О.П. Полець. – Київ.: Видавництво Ліра-К, 2021. 644 с. URL: <https://lira-k.com.ua/preview/12514.pdf>
46. Домедична допомога курс індивідуальної підготовки. За програмою базової загальновійськової підготовки. Для підготовки мобілізованих ресурсів версія 5. Центр навчальної літератури. – 2025. 118 с.
47. Екстрена та невідкладна медична допомога Підручник (том I Том I: допомога травмованим на догоспітальному етапі: національний підручник. Автори: В.О.Крилюк, С.О.Гур'єв, Г.В.Загорій, А.А.Гудима, Н.І.Іскра та ін. Київ. 2017. 504 с.
48. Домедична допомога на місці події : практичний посібник / П. Б. Волянський, А. М. Гринзовський, С. О. Гур'єв та ін. ; за заг. ред. д. н. держ. упр., професора П. Б. Волянського та д. мед. н., професора С. О. Гур'єва. – Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 224 с.
49. Клінічні маршрути (протоколи) пацієнта під час надання екстреної медичної допомоги на догоспітальному етапі Підручник (том IV) : Крилюк В. О., Гур'єв С. О., Цимбалюк Г. Ю., Кузьмін В. Ю., Кузьмінський І. В., Гудима А. А., Іскра Н. І., Гродецький В. К., Доморацький О. Є., Максименко М. А., Сурков Д. М., Борисенко Я. В., Чубенко Л. Б., Каленюк А. Л., Хочай П. Г., Ярошук Д. В. Київ. 2018. 300 с.
50. Домедична допомога при мінно-вибуховій травмі: методичний посібник. Крилюк В.О., Кузьмін В.Ю., Кузьмінський І.В., Максименко М.А., Крилюк О.Є. Київ. – 2016. 80 с.
51. Порядок організації медичного забезпечення оборонного бою механізованого батальйону// Матвійчук М.В. Сварог. – 2024. – 134 с.

52. Військові медики на полі бою// Квінн Д. Центр учбової літератури. 2023. 242 с.
53. Форми та зміст медичної облікової документації для медичних підрозділів військових частин// Рудь В.І. Сварог. – 2024. 260 с.
54. Допомога на шляху після поранення// Центр учбової літератури. – 2024. – 108 с.
55. Надання допомоги при черепно-мозковій травмі під час тривалої допомоги в польових умовах// Центр учбової літератури. – 2025. 60 с.
56. Травми очей і стани, що загрожують зору, під час тривалої допомоги в польових умовах// Центр учбової літератури. – 2025. 64 с.
57. Подологічна допомога військовослужбовцям на догоспітальному етапі// Скіф. – 2024. 52 с.
58. Вогнева підготовка : навчальний посібник / М. М. Ляпа, В. М. Петренко, О. С. Судніков, та ін. - Київ: «Літера», 2023. - 282 с.
60. Стрілецька зброя та вогнева підготовка : підручник/ В. М. Петренко, А. М. Кривошеєв, М. М. Ляпа, В. В. Семененко. – Суми : Сумський державний університет, 2020. - 372 с. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/81b1f392-367e-4bea-a09f-f3a3aa7cb43e/content>
61. Вогнева підготовка. Частина I: навч. посіб. / О. І. Бірюков та ін. Київ: КІ НГУ, 2023. 352 с. URL: <https://kingu.edu.ua/wp-content/uploads/2024/10/Навчальний-посібник-В-П-Частина-I.pdf>
62. Герасимов І. М. Захист вітчизни: підр./ І. М. Герасимов, К. О. Пашко та ін. Тернопіль: Астон, 2018. 243 с.
63. Василенко В. В., Дзюба В. М., Окунський О. Ю., Пилипів Б. І. Вогнева підготовка: навч. посібник з метод. рек. / за ред. Б. І. Пилипіва. К.: Вид. ПАЛИВОДА А. В., 2003. 272 с.
64. Балик А. Б., Гуславський В. С., Криволапчук В. О., Подгорний В. В., Фефелов О. М. Вогнева підготовка: підручник. Луганск: Максим, 2009. 664 с.
65. Глущенко В. Ф., Безносюк Л. В., Колоколов А. О., Мовчан А. В. Вогнева підготовка: навч. посібник. Вінниця, 1998. 160 с.
66. Федоров В. В., Пістряк П.В., Більва А. Ф. Вогнева підготовка: навчальний посібник. Харків : ХНУВС, 2019. 255 с.
67. Афанасьєв В. В., Мокреєв В. І., Шабалін О. Ю. Пістолети: навчальний посібник. Харків: А ВВ МВС України, 2012. 125 с.
68. Виноградський Б. А., Ковальчук А. М. Шляхи підвищення ефективності навчальнотренувального процесу у стрілецькій підготовці співробітників органів внутрішніх справ України. Педагогіка, психологія та медико-біологічні

проблеми фізичного виховання і спорту: зб. наук. праць / під ред. С. С. Єрмакова. Х.: ХХІІІ, 2001. № 13. С. 36–45.

69. Вогнева підготовка працівника ОВС України: навчально-методичний посібник / С. М. Банах, В. Р. Булачек, І. С. Винярчук, Ю. Р. Йосипів, М. О. Лиса та ін. Львів: ЛьвДУВС, 2014. 355 с.

70. Пістрьяк П. В., Торяник Д. О., Корнієнко О. В., Мокреєв В. І. Стрілецька зброя та вогнева підготовка. Ч.1 Матеріальна частина стрілецької зброї та засобів ближнього бою: наоч. посіб. Харків: НА НГУ, 2018. 32 с.

71. Афанасьєв В. В., Атаманенко І. О., Муленко О. О., Корнієнко О. В., Самсонов Ю. В. Методичні рекомендації «Порядок проведення неповного та повного розбирання й складання 9-мм пістолета ФОРТ-12»: метод. реком. Харків: НА НГУ, 2018. 38 с.

72. Керівництво по 5,45-мм автоматі Калашникова (АК74, АКС74, АК74Н, АКС74Н) та 5,45-мм ручному кулемету Калашникова (РПК74, РПКС74, РПК74Н, РПКС74Н). Київ, 2005. 205 с.

73. Єманов В. В., Толочкєєв В. О., Матросов М. В., Самсонов Ю. В. Розбирання та складання автомату Калашнікова АК74 та 5,45 мм ручного кулемету Калашнікова РПК-74: практик. порад. Харків: НА НГУ, 2018. 27 с.

74. Нормативні положення з питань вогневої підготовки працівників ОВС та методичні рекомендації щодо їх застосування / І. С. Винярчук, С. М. Банах, В. Р. Булачек, А. Д. Удод, В. М. Синенький, М. В. Моргун. Львів: ЛьвДУВС, 2010. 108 с.

75. Організація та методика проведення навчальних стрільб з 9 мм ПМ і 5,45 мм АК: метод. реком. / за ред. С. М. Банах, І. С. Винярчук, А. Д. Удод, М. М. Алембець. Львів: ЛЮІ МВСУ, 2005. 64 с.

76. Ритов В. В., Удовиченко І. Є. Призначення, бойові властивості та будова автоматів Калашникова: навч. посібник. Херсон: ХФЗЮІ МВС України, 2000. 52 с.

Інформаційні ресурси:

1. Інформаційна система «Законодавство України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>.

2. Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://minjust.gov.ua/>

3. Офіційний веб-портал «Судова влада» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://court.gov.ua/>

4. Офіційний веб-сайт Офісу Генерального прокурора [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.gp.gov.ua/>

- 5.Офіційний веб сайт Міністерства оборони України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mod.gov.ua>
- 6.Council of Europe [Електронний ресурс]. – Режим доступу: HELP <http://help.elearning.ext.coe.int/>
- 7.Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету ім. Тараса Шевченка [Електронний ресурс] – Режим доступу: www.library.univ.kiev.ua
- 8.Наукова бібліотека Національного університету “Києво–Могилянська академія”[Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukma.kiev.ua/ukmalib>
- 9.Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
- 10.Наукова Бібліотека СНУ ім. Володимира Даля [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://library.snu.edu.ua>
- 11.Національна Парламентська бібліотека України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nplu.kiev.ua/>
- 12.Рішення щодо України, винесені Європейським Судом з прав людини [Електронний ресурс] // Сайт Міністерства юстиції України. – Режим доступу: <https://minjust.gov.ua/m/rishennya-schodo-ukraini-vineseni-evropeyskim-sudom-z-prav-lyudini>
- 13.Центр розвитку українського законодавства[Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ulde.kiev.ua/news.php>
- 14.Юридичний факультет СНУ ім. В. Даля [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://pravo-snu.com.ua/>
- 15.Юридична клініка «PRO BONO» при юридичному факультету СНУ ім. В. Даля [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://pravo-snu.com.ua/clinic/>

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до семінарських занять з дисципліни
**«Базова загальновійськова підготовка громадян України,
які здобувають вищу освіту, та поліцейських (теоретична
підготовка)»**
(для студентів всіх спеціальностей)

(Електронне видання)

Укладач:
ГРИЦЕНКО Григорій Миколайович

Редактор

Техн. редактор

Оригінал-макет

О.В. Маслош

О.В. Маслош

Підписано до друку _____
Формат 60x84¹/₁₆. Папір типограф. Гарнітура Times.
Друк офсетний. Умов. друк. арк. №. Облік. вид. арк. _____.
Тираж ___ екз. Вид. № _____. Замов. № _____. Ціна договірна.

Видавництво Східноукраїнського національного університету
імені Володимира Даля

Адреса видавництва: вул. Іоанна Павла II, 17
Тел.+38(050)218 04 78, факс (06452) 4 03 42
e-mail: vidavnictvoSNU.ua@gmail.com